

Addendum bij hoofdlijnenafspraken mobiele telefoons in de klas voor het gespecialiseerd onderwijs

2 november 2023

Sectorraad GO, de PO-Raad, Siméa, VIVIS, Stem van de vso-leerling, LBVSO en OCW hebben afgesproken dat zij het gebruik van mobiele telefoons in de klas in het gespecialiseerd onderwijs niet willen toestaan, tenzij leerlingen een medische reden of ondersteuningsvraag hebben die dit noodzakelijk maakt of als het onderdeel is van het educatieve programma. Deze afspraak zal van kracht zijn op scholen voor speciaal onderwijs (so), speciaal basisonderwijs (sbo), en voortgezet speciaal onderwijs (vso).

De betrokken partijen benadrukken het belang van een leeromgeving waarin leerlingen zich ongestoord kunnen concentreren en actief kunnen deelnemen. Onderzoek heeft aangetoond dat niet-educatief gebruik van mobiele telefoons dit doel in de weg staat. Daarom hebben de partijen een heldere afspraak gemaakt omtrent het gebruik van mobiele telefoons in het gespecialiseerd onderwijs. Daarnaast willen de partijen en OCW de komende periode nader onderzoek doen naar de inzet van mobiele telefoons in deze sector.

Bovengenoemde afspraak biedt voldoende ruimte voor docenten, zorgprofessionals en leerlingen om met medische en/of educatieve applicaties en tools te blijven werken. Devices kunnen in deze specifieke gevallen – wanneer goed geïncorporeerd in de les – uiteraard ook voor verrijking van het leer- en ontwikkelproces zorgen.

Scholen geven samen met docenten, ouders en leerlingen nader invulling aan de afspraak. Dat kan door een telefoontas of -hotel, afspraken over kluisjes, oplossingen zoals een telefoonzakje dat signalen blokkeert etc. Het is aan scholen om dit met de medezeggenschapsraad te bespreken. Onderdeel hiervan kan ook zijn het vastleggen van de individuele afspraken tussen school en leerling in bijvoorbeeld het Ontwikkelingsperspectief.

De gezamenlijke ambitie is dat per ingang van het nieuwe schooljaar 2024-2025 alle scholen op basis van bovenstaand uitgangspunt afspraken hierover hebben gemaakt. Er zullen veel scholen zijn die dit al gedaan hebben of de afspraken eerder willen doorvoeren, dit kunnen bovengenoemde partijen alleen toejuichen. Alle partijen zullen deze afspraak stimuleren en actief communiceren naar hun eigen achterban.

Uitwerking hoofdlijnenafspraken voor het gespecialiseerd onderwijs

Het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW) streeft samen met de onderwijsorganisaties: Sectorraad GO, de PO-Raad, Siméa, VIVIS, Stem van de vso-leerling en LBVSO naar een leeromgeving waarin afleiding door mobiele telefoons tot een minimum wordt beperkt. Deze partijen onderschrijven daarom de ‘Nee, tenzij’ afspraak die eerder dit jaar is gepubliceerd voor het regulier voortgezet onderwijs.¹ Aangezien de situatie en zorgbehoeften van leerlingen in het gespecialiseerd onderwijs verschillen van die in het reguliere onderwijs, zal de uitwerking van de afspraak in sommige gevallen anders uitpakken. OCW heeft samen met deze partijen de uitzondering op de ‘Nee, tenzij’-afspraken in kaart gebracht. Hoewel deze lijst uitdrukkelijk niet allesomvattend is, kan het scholen helpen om hun eigen afspraken voor leerlingen met een zorgbehoefte vorm te geven. Begrip van docenten en medeleerlingen voor deze uitzonderingen is daarbij van groot belang zowel in het gespecialiseerd onderwijs als in het regulier onderwijs.

Voorbeelden van uitzonderingen m.b.t specifieke zorgbehoefte en medische noodzaak.

- Hoortoestellen en bijbehorende digitale hulpmiddelen die verbonden zijn met mobiele apparaten kunnen leerlingen in staat stellen om toegang te krijgen tot de lesstof. Zonder deze apparatuur is er geen communicatie mogelijk en komt het leerproces niet tot stand.
- Spraaksoftware, voorleessoftware, ondertiteling, vertaalsoftware en andere technologische oplossingen waardoor leerlingen toegang krijgen tot de lesstof en kunnen deelnemen aan de lessen.
- Apps en programma's die leerlingen helpen emoties te herkennen en te reguleren.
- Apps en programma's om medicatie-inname bij te houden, herinnering aan medische handelingen en aanwijzingen. Denk hierbij aan een insuline en zuurstof aanwijzer of andere diabetes apps.
- Kalmerende en stress verlagende technologische oplossingen voor leerlingen met angststoornissen of psychische aandoeningen.
- Toegankelijkheids-apps die helpen bij het navigeren in de schoolomgeving voor leerlingen met mobiliteitsproblemen.
- Signaleringsplannen, stoplichtenplannen en andere digitale plannen die leerlingen helpen om stress te herkennen en ermee om te gaan.
- Apps en hulpprogramma's die helpen bij het signaleren en registreren van lichamelijke veranderingen, zoals stress.
- Apps en hulpprogramma's die leerlingen helpen met plannen en organiseren..

¹ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2023/07/04/hoofdlijnenafspraken-ocw-sectororganisaties-ouders-leerlingen>

- Directe hulplijn naar veilig persoon of behandelaar.
- Muziek, white-noise, koptelefoons met noise-cancelling voor focus en ontspanning.
- Apps voor ademhalingsoefeningen en ontspanningstechnieken.

Praktische ondersteuning bij de uitvoering

Bij het maken van heldere schoolbrede-afspraken kunnen scholen gebruik maken van de beschikbare handleidingen, stappenplannen en goede voorbeelden die de VO-raad en kennisnet hebben gepubliceerd.

Leraar, ouders en leerlingen werken samen

Scholen maken afspraken over het gebruik van mobiele telefoons en andere niet-educatieve devices in de klas. Scholen voeren hiervoor het gesprek met leraren, leerlingen, ouders, de medezeggenschapsraad en leerlingenraad (indien aanwezig). Deze afspraken worden daarna, waar nodig, vertaald naar een afspraak per leerling. Docenten, ouders en leerling evalueren periodiek of de gekozen aanpak helpend is voor het leerproces van de leerling.

Inzicht vergroten in de effecten van mobiele telefoons

OCW zal de landelijke afspraak monitoren en evalueren. Daarnaast zal OCW, in samenspraak met de betrokken partijen, de wetenschappelijke inzichten t.a.v. van de effecten van mobiele telefoons bij leerlingen met een zorgbehoefte verder onderzoeken.